

ROSTRA

E C O N O M I C A

Prof. Jager over wisselkoersbeleid

Geslacht: vrouw, beroep: makelaar

Student geeft obligatielening uit

"HET FORMAAT VAN EEN OPDRACHTGEVER ZIT HEM NIET ALLEEN IN ZIJN OMZET."

"Wanneer je als pas-afgestudeerde econoom de accountancy ingaat, en je kiest voor een groot kantoor als KMG Klynveld Kraayenhof & Co., dan word je geconfronteerd met een cliënten-pakket waar ook grote tot zeer grote bedrijven inzitten.

Als je ambitieus bent, heb je al gauw de neiging je op dat soort relaties te richten. Zelf kijk ik daar heel anders tegenaan: voor mij zit het formaat van een opdrachtgever niet alleen in zijn omzet. Zeker zo belangrijk vind ik, hoe snel ik het geheel kan overzien en hoe de werkrelatie is: hoe nauw werk je samen en hoeveel kan ik als adviseur voor mijn cliënt betekenen.

Misschien is het een kwestie van wat bij je past. Ik preferer daarbij een man-tot-man relatie boven een man-tot-organisatie relatie. Zelfstandig in een klein team slagvaardig anticiperen op de problemen bij middelgrote en kleine bedrijven waarbij persoonlijke dienstverlening voorop staat.

Ik heb dat gevonden bij KKC. Door de afwisseling in de werkzaamheden heb ik in een behoorlijk tempo veel facetten van het beroep leren kennen. Daardoor komt een carrière die bij KKC begint, vaak snel op een goed niveau."

Snelle carrière-ontwikkeling door integratie van theorie en praktijk.

KMG Klynveld Kraayenhof & Co., Nederlands grootste accountantskantoor, werkt voor tal van nationaal en internationaal opererende bedrijven. Zowel de omvang van de organisatie als het werkterrein maken KKC uitzonderlijk aantrekkelijk voor afgestudeerde bedrijfs economen die door willen in de accountancy.

In Nederland werken aan gevarieerde opdrachten bij grote, middelgrote en kleine bedrijven, stichtingen en overheidsinstellingen zo'n 2.000 personeelsleden bij 25 kantoren.

Binnen KMG Klynveld Main Goedeler wordt internationaal samengewerkt in 70 landen. Economen die bij KKC hun loopbaan starten, werken op hoog professioneel niveau met afwisseling in het werk. Dit draagt er toe bij dat men bij KKC zeer snel carrière kan maken. Overigens zijn er voor belangstellenden ook mogelijkheden buiten de accountancy pur sang.

KKC werkt nauw samen met KMG Klynveld Bosboom Hegener Organisatie-adviseurs en met Meijburg & Co. belastingadviseurs. Door het samen aan opdrachten werken met deze organisaties wordt de kennis verbreed. Ook is het mogelijk in het advieswerk en de EDP-auditing stage te lopen.

Toekomst en succes.

Om na uw doctoraal uw loopbaan uit te bouwen tot een succes is het van belang dat u de juiste beslissing neemt. Dat kan alleen dan als u goed geïnformeerd bent over alle mogelijkheden.

Wij nodigen u uit om vóór uw afstuderen een afspraak te maken voor een oriënterend gesprek. Vergelijk uw en onze mogelijkheden. Bel voor een afspraak Louis Chr. Dell, telefoon 020-5461238 of schrijf naar KMG Klynveld Kraayenhof & Co., Afdeling Personeelszaken, Prinses Irenestraat 59, 1077 WV Amsterdam.

KMG Klynveld Kraayenhof & Co.

Accountants

Kantoren in Nederland
Amsterdam, Alkmaar, Almere, Amersfoort, Apeldoorn, Arnhem, Breda, Deventer, Doetinchem, Dordrecht, Drachten, Eindhoven, 's-Gravenhage, Groningen, Haarlem, Heerlen, Hengelo, 's-Hertogenbosch, Hoorn, Leeuwarden, Middelburg, Nijmegen, Rotterdam, Utrecht en Zwolle.

ROSTRA

ECONOMICA

Blad van de Faculteit der
Economische Wetenschappen aan
de Universiteit van Amsterdam

Redactie

Ruben Bergkamp
Koos Boering
Maria Brouwer
Esther Bijlo
Adriaan Dorresteijn
Marleen Janssen Groesbeek
Henry Tjoe-Ny

Redactieadres

Rostra economica
Kamer 2386
Jodenbreestraat 23
1011 NH Amsterdam
Telefoon: (020) 252 2497

Adreswijzigingen

Studentenadministratie
Jodenbreestraat 23
1011 NH Amsterdam

Reacties

De redactie stelt zich open voor reacties, behoudt zich echter het recht voor deze in te korten.

Oplage

Rostra verschijnt 9x per jaar in een oplage van 3250 ex.

Advertenties

Tarieven op aanvraag verkrijgbaar. Opdrachten schriftelijk t.a.v. de redactie.

Advertenties in dit nummer van

Van Dien + Co

Kleijnveld, Kraaienhof en Co

Scheltema Holkema Vermeulen boekv.

Lay out

Esther Bijlo

Foto's

Koos Boering

Druk

Kaal Boek, (020) 262 908

ISSN 0166 - 1485

Rostra Economica

Wij schrijven december 1985. Het eerste contact wordt gelegd met het Ministerie van Financiën in de persoon van de heer Weeda. Na een aanmatigend telefoongesprek besluit één van de redactieleden deze heer in kennis te stellen van het bestaan van het faculteitsblad Rostra Economica. Namens de redactie wordt een verzoek tot een interview gedaan en wordt een aantal nummers van Rostra toegezonden. Omdat het Ministerie van Financiën zo razend snel reageerde stuurden we in januari wederom een exemplaar van Rostra plus een verzoek om een interview. Na een aantal maanden wachten gaven wij de moed op. Totdat... ons ter ore kwam dat de heer Ruding op 29 oktober 1986 een gastcollege onder de titel: "Internationale schuldenproblematiek" op onze faculteit zou houden. Dit was het aangewezen moment om weer in contact te treden met het Ministerie van Financiën. Nu leek het ons toch te lukken. Jammer maar helaas, de minister had besloten tot een interviewstop. Over 14 dagen mogen we weer bellen.....

Rostra 135

- 4 **Interview**
Student geeft obligatielening uit
Henry Tjoe-Nij en Koos Boering
- 6 **Interview**
Prof. Fase nieuwe hoogleraar monetaire economie
Koos Boering en Maria Brouwer
- 7 **Interview**
Geslacht: vrouw, beroep: makelaar
Marleen Janssen Groesbeek
- 8 **Onderwijs**
Onderwijskwaliteit een zorgenkind?
Henry Tjoe-Nij en Esther Bijlo
- 11 **Miljoenennota**
Koos Boering
- 12 **Onderzoek**
Wisselkoersbeleid en monetaire politiek in internationale afhankelijkheid
Prof.dr H. Jager
- 14 **Column**
Belderok
- 14 **The continuing story Klant**
Esther Bijlo
- 15 **Raadsaam**
Rob Jorg

INTERVIEW

Bank van lening voor studenten, haalbare kaart?

Nicolaas Heij heeft de internationale pers gehaald doordat hij het initiatief nam tot het uitschrijven van een obligatielening ter financiering van zijn studie. Een creatieve student aan deze faculteit waar ook Rostra niet omheen kon.

In de zomer van 1985 vatte hij het idee, dat als het zo doorgaat tot zijn afstuderen in 1988, als een rode draad door zijn studietijd zal lopen. Gedwongen door omstandigheden moest hij zijn studie vanaf 1 oktober 1986 op een andere wijze gaan financieren. Er bestond namelijk al jaren de afspraak tussen hem en zijn ouders, dat hij vanaf zijn 27ste zijn eigen boontjes zou doppen. Door het in werking treden van het nieuwe beurzenstelsel wist hij zich verzekerd van zo'n 7000 gulden per jaar, de rest, zo'n 5000 gulden per jaar, moest hij zelf zien te versieren. Bijverdienen leek hem, gezien het feit dat hij oude stijl student is, niet de ideale oplossing, dat zou alleen tot ongewenste studievertraging leiden.

De oplossing heeft hij gevonden door obligaties uit te geven, zodat hij nu over f 10.000 extra beschikt om zijn studie af te ronden. Alle obligaties zijn ondergebracht bij familie, vrienden en kennissen.

Nicolaas Heij denkt aan het oprichten van een organisatie of stichting, die vermogen van derden gaat beheren. Studenten kunnen dan tegen bepaalde voorwaarden geld uit die fondsen putten, zodat zij hun financiële nood kunnen lenigen. Hoeveel studenten kunnen op deze manier geld lenen? 'Zelf heb ik ook veel over die vraag nagedacht, nog voor ik aan de uitvoering van de obligatielening was begonnen. De eisen waar je als lener aan moet voldoen, zijn van dien aard dat er een soort 'survival of the fittest' optreedt, iets wat volgens Minister Deetman misschien wel, maar door mij niet als wenselijk moet worden beschouwd. Als lener heb je namelijk een borg nodig, genoeg vrienden en kennissen en familie met geld, dat ze ook nog moeten willen uitlenen, plus, 'last but not least', redelijke vooruitzichten op een baan, zodat de uitlener kan rekenen op terugbetaling.'

Overheid

Is het geen taak voor de overheid dat studenten in principe individueel, zonder voorwaarden rentedragend moeten kunnen lenen, of is hier een taak voor het bedrijfsleven weggelegd?

'Ik ben er niet voor om te zeggen: de overheid móet het doen. Ik zou het wel heel netjes vinden als ze het deden. Ik schat

NUMMER:

NUMMER:

**NICOLAAS HEIJ
TILBURG 1959**

**6% KAPITAALOBIGATIELENING
+ INKOMENSAANDEEL 1986**

PER 1991/1995 GROOT FL. 10.000,-

**BEWIJS VAN EEN
KAPITAALOBIGATIE**

**AAN TOONDER
GROOT**

TWEE HONDERD GULDEN

**DE LENING IS ONDERWORPEN AAN DE OP
BIJGAAND FORMULIER BESCHREVEN
LENINGSVOORWAARDEN.**

AMSTERDAM, 1 OKTOBER 1986.

NICOLAAS HEIJ

grofweg dat als ze op de één of andere manier aan onvoorwaardelijke studiefinanciering voor studenten zou doen het haar misschien 200 miljoen gulden zou kosten, dat is natuurlijk een schijntje voor de overheid. Er zijn natuurlijk ook macroeconomische voordelen: het geleende geld wordt volledig besteed en vooral voor het voorzien in de eerste levensbehoefte. Maar al met al kan ik niet zeggen of geld lenen aan studenten voorhands een overheidstaak of een taak voor het bedrijfsleven is. Om daar een uitspraak over te doen weet ik er nog te weinig vanaf.'

Het zou toch lonend kunnen zijn voor de overheid, als ze obligatieleningen tegen bijvoorbeeld 5¼% zou uitschrijven en uitlenen aan studenten voor 6%?

'Nee, er zal altijd onder de studenten een groep wanbetalers zijn en dat is een verliespost. Als de overheid aan studenten leningen zou willen verstrekken zou ze haar kwijtscheldingsregeling moeten laten vallen en eisen dat de student, hoe weinig

hij/zij later ook verdient, altijd terug zal moeten betalen. In mijn geval geldt dat ik op het moment van terugbetalen in 1991, 2800 gulden per jaar van mijn inkomen zal moeten afstaan. Verdien je dan 1400 gulden per maand dan is dat niet ruim, maar het kán.'

Faculteit

De reactie van de verschillende medewerkers van deze faculteit met wie Nicolaas Heij sprak liep nogal uiteen.

'Toen ik een jaar geleden het idee kreeg ben ik naar Adriaan Dorresteyn gestapt en legde enthousiast mijn plannen voor. Ik vroeg hem: mag ik als individu een obligatielening uitschrijven? Ja. Mag ik de obligaties op de beurs noteren? Neen. Vervolgens gaf Paul van Batenburg het advies om er een paper over te schrijven. In januari zocht ik contact met van Offeren (vakgroep bedrijfseconomie). Ik vroeg hem of hij mij wilde begeleiden bij het schrijven van een paper. Wat voor een paper is dat dan? Een paper over het plaatsen van een obligatielening voor studenten. Ik heb onder andere moeilijkheden met het bepalen van de rentevoet. Van Offeren stuurde mij door naar Ten Wolde, die mij niet zo enthousiast ontving en vervolgens zei: ik denk dat je maar het beste bij van Offeren kan zijn. Het bekende van het kastje naar de muur. Nadat ik in 5 nachten mijn paper in elkaar had gedraaid, leverde ik hem bij Meltzer (coördinator van de werkstukken bij bedrijfseconomie) in. Die zei dat ik een procedurefout had gemaakt, maar na veel heen en weer gepraat zou hij het werkstuk proberen te slijten aan één van de docenten. De heer Koster had het werkstuk na twee weken nagekeken en voldoende bevonden. Na het uitbrengen van het persbericht heb ik o.a. Lex Bruinhof (vakgroep recht) nog gepolst of er zich privaatrechtelijke problemen zouden kunnen voordoen. Die kans was er naar zijn mening niet.'

Afstudeeropdracht

Het oprichten van de hiervoor genoemde organisatie zou dan bestudeerd kunnen worden door een projectgroep, waarop men kan afstuderen. Dat er veel om de hoek komt kijken, mag duidelijk zijn. Er moet worden gezocht naar vermogensver-

schaffers, wellicht het bedrijfsleven in de vorm van gedeeltelijke sponsoring. De juridische problemen moeten het hoofd worden geboden, er wordt immers een soort bank opgericht. Er moet worden gesproken met banken om er achter te komen waarom zij zo huiverig zijn om geld aan studenten te lenen. De reden van huivering kan bijvoorbeeld liggen in het feit dat er niet volledig aan het winst oogmerk voldaan wordt.

Dan zou er gedacht kunnen worden aan een bank zonder winst oogmerk. De projectgroep zou moeten uitzoeken hoe vraag en aanbod elkaar kunnen vinden. Bijvoorbeeld een socioloog zou een sociologiestudent middels een obligatielening kunnen steunen.

Hoeveel tijd het project gaat vergen kan Nicolaas Heij ook niet precies vertellen, maar de studenten die denken op eenvoudige wijze aan hun verplichtingen te kunnen voldoen, zijn aan het verkeerde adres. Echter zij die denken over voldoende uithoudingsvermogen, tijd en creativiteit te beschikken kunnen reageren. Er wordt gedacht aan een afstudeeropdracht met 3 studenten, want alleen begint hij er niet aan. Geïnteresseerden kunnen contact opnemen met:

Nicolaas Heij
Raadhuisstraat 53-2
1016 DD Amsterdam
020-249068

Henry Tjoe-Nij, Koos Boering

NNNN

EURO87 EURO00

301131 :AM-STUDENT

DUTCH STUDENT ISSUES BONDS TO FINANCE STUDIES

AMSTERDAM, Sept 30, Reuter.- A student of economics at the university of Amsterdam has hit on a novel way of beating swingeing government cuts in student grants. He issued 10,000 guilders (4,400 dollars) worth of bonds.

Nicolaas Heij, 27, said he was unable to live on the new government study grant scheme started this month which allots every student only 600 guilders (262 dollars) a month.

"My parents were not willing to pay my studies, so I had to find alternatives," Heij said, adding that his parents did buy a bond worth 200 guilders (87 dollar) and underwrote the loan.

Heij placed his bonds within a week with relatives, he said. Redemptions start in 1991, the yield is guaranteed at eight per cent.

REUTER

Interview Prof.Dr M.M.G. Fase

Ik bedrijf wetenschap, omdat ik het leuk vind!

De heer Fase studeerde vanaf 1958 aan de Universiteit van Amsterdam. Naast zijn studie economie heeft hij wat aan wiskunde gedaan. Na zijn afstuderen in 1964 werd hij assistent (Universitair Docent) bij Prof. de Wolf. In 1969 promoveerde hij bij Prof.Dr J.S. Cramer op een proefschrift, getiteld: 'An Econometric Model of Age Income Profiles'. Reeds drie dagen na zijn promotie vertrok Fase naar Amerika om daar te gaan werken aan de Universiteiten van Madison en Berkeley. Na anderhalf jaar Amerika kwam hij terug naar Nederland om bij de Nederlandsche Bank een nieuwe onderzoeksafdeling op te zetten.

Vanaf 1978 was hij tevens hoogleraar Marktanalyse en Bedrijfsstatistiek aan de Erasmus Universiteit te Rotterdam. Per 1 september jl. is de heer Fase benoemd als hoogleraar Monetaire Economie aan de Universiteit van Amsterdam. Zijn op 14 oktober uitgesproken oratie droeg de titel "Geldtheorie en Monetaire Normen". Naar aanleiding van zijn benoeming en oratie had Rostra een gesprek met de heer Fase in de veilige vestiging van de Nederlandsche Bank.

U heeft veel gepubliceerd op het gebied van de Monetaire Economie, waarom heeft u dan toch het hoogleraarschap Marketing in Rotterdam aanvaard?

Men had iemand nodig, die verstand had van statistiek en ik had praktische ervaring in marketingachtig onderzoek. In Rotterdam heb ik vooral het leerstuk tijdreeksanalyse gedoceerd. De theoretische kennis van deze analyse is aanwezig, maar ik moest het met behulp van de computer zien om te zetten in operationele kennis. Van der Zwan, mijn voorganger in Rotterdam, zag er een uitstekende voorspellingstechniek voor de marketing in. Ik heb het hoogleraarschap in Rotterdam aanvaard, omdat ik het leuk vond. Ik bedrijf wetenschap, omdat ik het leuk vind!

Onderzoek

Wat bent u van plan op de UvA te gaan doen? Heeft u al bepaalde onderzoekprojecten op het gebied van de Monetaire Economie in gedachten?

Mijn voornaamste taak bij de UvA zal bestaan uit het meedoen in het onderzoeken en het onderwijsprogramma van de vakgroep Macro Economie. Ik denk dat ik een redelijke kijk op onderzoeksmanagement heb. Het is ook mijn taak bij de Nederlandsche Bank om de aanwezige en vaak hoog gekwalificeerde medewerkers zo goed mogelijk te laten functioneren. Om terug te komen op uw vraag; ik behoor niet tot die mensen, die gaan zitten dromen over hoe

het zou moeten zijn, voordat zij met hun taak zijn begonnen. Ik heb eerst mijn oratie geschreven, waardoor ik ook voor mijzelf het terrein in beeld heb gebracht. Ik moet me nu gaan verdiepen in de onderzoeksprojecten van de voorwaardelijke financieringsprogramma's van de vakgroep om te kijken, wat mijn bijdrage daarin kan zijn.

Over onderzoek heeft de heer Fase een uitgesproken mening:

Veel wetenschappers hebben - denk ik vaak - geen daadkracht en dat uit zich ook in de produktie. De produktie van veel wetenschappers is nogal mager, als ik zie hoeveel tijd ze ervoor hebben. Ze kunnen best wel harder werken. Wat de publicaties betreft, vind ik zoiets als de top 30 van Intermediair (waar Fase zelf toe behoort, KB, MB) flauwekul. Ik zie niet in, dat een artikel gepubliceerd in een internationaal tijdschrift per se beter is dan een artikel gepubliceerd in een Nederlands economisch tijdschrift.

U bent nogal gericht op statistisch en econometrisch onderzoek. Wat is volgens u de betekenis van de econometrie?

Als je een economisch probleem aanpakt, moet je van de beste technieken gebruik maken om het te analyseren en niet andersom. In bepaalde kringen - niet in Amsterdam - is de techniek primair en komt het economische probleem pas op de tweede plaats. Ik houd er niet van, zoals sommigen zich werpen op de technieken en daarbij voorbeeldjes bedenken om de techniek te illustreren. Zo'n benadering ligt mij niet erg. Het is soms zelfs triviaal om ingewikkelde technieken te gebruiken voor problemen, waarbij je door goed te kijken de oplossing zo kunt zien.

Oratie

In uw oratie schetst u een beeld van de doelstellingen van de monetaire politiek. U onderscheidt drie opvattingen: de doelstelling van het monetair evenwicht, de doelstelling

van de geldneutraliteit en de opvatting, dat de monetaire politiek maar één van de instrumenten van de economische politiek vormt. Wat is uw opvatting over de betekenis van de monetaire politiek?

De monetaire sfeer is op de korte termijn heel erg belangrijk, je kan met onvoorzichtige monetaire maatregelen de boel goed verpesten. We zitten nu in een periode, waarin de inflatie in veel landen is bedwongen. Daarvoor kan een monetaire autoriteit zich op de borst slaan, wat ook gebeurd is, maar ik geloof, dat dat onzin is. Evenzeer als het onzin was om de monetaire autoriteiten de hoge inflatie rond 1975 te verwijten. De oorzaak van deze prijsstijgingen lag grotendeels buiten de monetaire sfeer. Het is goed om je te realiseren dat inflatie, niet alleen zoals de monetaristen - waar ik naast waardering ook veel kritiek op heb - door een overmaat aan geld tot stand komt. In dat verband heb ik in mijn oratie een oud onderscheid genoemd; dat tussen innerlijke en uiterlijke geldwaarde. Deze splitsing is zeer belangrijk. De uiterlijke waarde van het geld is gemakkelijk te bepalen, zij komt tot uitdrukking in het algemene prijspeil. De innerlijke geldwaarde daarentegen is de waarde van goederen en diensten, zoals die door louter monetaire invloeden tot stand komt, daarmee de invloed van het monetaire beleid aangevend. Om de innerlijke waarde van het geld te bepalen, moeten ingewikkelde methoden, die tot op heden nog niet bedacht zijn, gehanteerd worden. Ik heb gesuggereerd hiervoor de frequentieverdelingen van prijsmutaties te analyseren.

Ik zie monetaire politiek als één van de instrumenten van de economische politiek, die in combinatie met budgettaire en loonpolitiek dient te worden toegepast. Als je met de monetaristen meent, door middel van de beheersing van de geldhoeveelheid de inflatie onder controle te kunnen bren-

vervolg op pagina 9

Geslacht: vrouw

Beroep: makelaar

Carla van de Brink b.v.

Het kantoor van Carla van de Brink is gelegen aan de Lairessestraat in Amsterdam-Zuid. Het wordt omgeven door andere makelaarskantoren, advocatenverblijven en aan de overzijde bevindt zich het Duitse Konsulaat.

Een aardige omgeving.

Toch doet Carla van de Brink op het geluid van de bel zelf open en gaat zij voor in een smaakvol kantoor. Naast een van haar medewerksters is ook de loodgieter aanwezig.

Carla van de Brink: "Dit kantoor bestaat ruim zeven jaar. Ik heb daarvoor bij andere kantoren gewerkt, makelaars, in die tijd heb ik ook mijn makelaarsdiploma gehaald. Ik ben beëdigd en zeven jaar geleden voor mezelf begonnen.

Waarom een makelaarskantoor? Tja, als je me twintig jaar geleden had gevraagd wat een makelaarskantoor was, dan had ik daar geen specifiek antwoord op kunnen geven. Door omstandigheden ben ik eigenlijk in het vak terecht gekomen. Er was iemand die mij een baan aanbood op zijn kantoor. Het was een sprong in het diepe omdat ik niet precies wist wat het inhield. Nu ja, ik wist dat het met huizen te maken had. Het werk beviel heel goed en dan ga je er mee door.

Moeizaam

De start van dit kantoor was moeizaam, dat lag aan een paar oorzaken: ten eerste zakte de huizenmarkt in op het moment dat ik begon - 1979 -, de jaren daarvoor, vooral 1977, 1978 waren topjaren geweest. Ten tweede was mijn naam als makelaar nog niet bekend. Ik had natuurlijk al een aantal jaren bij andere makelaarskantoren gewerkt maar dan werk je vlug onder de vlag van dat kantoor. Het verkrijgen van naamsbekendheid kost een lange tijd.

Het was in de beginjaren moeilijk het hoofd boven water te houden, soms dacht je "waar ben ik aan begonnen".

Maar nu geeft het voldoening dat ik volgehouden heb. De markt begint weer aan te trekken en mijn naam wordt bekender. Het gaat steeds beter lopen. Omdat we met twee mensen het werk moeten doen moest er een keuze gemaakt worden met welk soort woningen je je gaat bezighouden. De keuze is gevallen op bestaande bouw. Ik vind bestaande bouw ook leuker om te doen. Op het eerste makelaarskantoor waar ik werkte, deed ik veel in nieuwbouw. Nieuwbouw is - in principe - puur op papier te koop, verkopen doe je aan de hand

van tekeningen en maquettes. Natuurlijk dat is ook een kunst op zich, maar het is niet zo levendig, weinig speels. Het huis staat er nog niet eens, waardoor je minder contact hebt met de mensen die het kopen, die hebben veel meer met de aannemer te maken.

Vrouw

Makelaardij is vooral voor vrouwen interessant. Het heeft zijn voordelen om een vrouw te zijn in dit vak - dat mag ik eigenlijk niet zeggen. Het idee is dat je als vrouw veel meer met de mensen die een huis kopen, meedenkt.

Je kijkt als vrouwelijke makelaar meer naar de indeling, de keuken, de badkamer(s), is het gemakkelijk schoon te houden. Want voor wie moet het huis, over het algemeen, praktisch zijn, wie werkt het meest in huis? Een man komt graag thuis in een gezellig huis, maar dat huis wordt gezellig gemaakt door die vrouw.

Wat me trekt in dit vak is de combinatie huizen, interieurs en mensen, daar volgt dan mijn voorkeur voor bestaande bouw uit. Vooral in Amsterdam (Asd) straalt uit de bestaande huizen al een bepaalde sfeer en ik ben altijd benieuwd wat mensen daar mee doen.

Ik heb zelf geen huizen in mijn bezit, ik ben middel. Ons werkterrein beperkt zich niet alleen tot Asd, we bemiddelen door het hele land. Bemiddeling houdt in dat je benaderd wordt door mensen die een huis willen verkopen. Het makelaarskantoor krijgt dan de opdracht tot verkoop, je treedt op als verkoper. We werken altijd voor één partij, nooit voor twee, dat wil zeggen je hebt een portefeuille kopers en je hebt een portefeuille verkopers, maar dat zijn nooit dezelfde mensen.

Komputer

Het makelaarswezen is geautomatiseerd, het vraag- en aanbodstelsel zit in de computer. In de computer stoppen alle make-

laars in Asd hun aanbod. Je kunt daardoor een overzicht krijgen wat de waarde collega's te koop hebben, hoe groot, in welke prijsklasse enz. Je eigen aanbod zit er natuurlijk ook in.

Mensen die iets zoeken gaan ook in de computer, de standaardgegevens als naam en adres, maar ook in welke buurten ze willen wonen, hoe groot het huis minimaal moet zijn, in welke prijsklasse. Maar ondanks de automatisering blijft het moeilijk een huis naar wens te vinden in Asd. Je moet voor een huis nog heel veel moeite doen. Als iemand hier komt en zegt: "ik zoek een flat tot f 100.000", dan gaat er nog wat tijd overheen voordat hij of zij die flat daadwerkelijk heeft.

Je informeert als makelaar naar het inkomen van mensen, hoe groot hun eigen geldbezit is. De buurten waar mensen willen wonen zijn ook heel belangrijk.

Je laat mensen eerst huiswerk maken, dat wil zeggen ze moeten buurten verkennen. Want als ze Asd niet kennen, weten ze niet waar ze over praten. De straat is net zo belangrijk als het huis van binnen. Als je iedere avond thuiskomt in een enge of smerige straat dan kan je huis nog zo mooi zijn, de straat gaat irriteren. Dan woon je niet meer prettig.

Amsterdam is wat dit laatste betreft een moeilijke stad. De ene straat kan heel leuk zijn, de andere straat kan vreselijk zijn en die straten kunnen naast elkaar, of kops op elkaar liggen.

Inkomen

Welke inkomensklassen hier komen? Dat is van hoog naar laag, ik kan niet zeggen dat ik hier alleen maar mensen met lagere inkomens over de vloer krijg, of alleen maar hogere. Het varieert sterk. Amsterdam is een stad met veel contrasten, veel mogelijkheden. Je hebt hier hele dure huizen, maar ook hele goedkope. Als je met een makelaar uit het Gooi zou gaan praten, ik denk dat dat een heel ander verhaal is. Hier in Asd heb je ook veel te maken met het woonvergunningenbeleid. De goedkope huizen zijn meer aan regels gebonden dan de dure huizen.

De grachtengordel en Asd-Zuid - de concertgebouwboulevard - zijn het meest in trek, maar duur. Er is een grote vraag naar benedenhuizen met een tuin, maar bijvoorbeeld een dubbele benedenwoning in de concertgebouwboulevard is een grote aanslag op de financiën. Voor mensen die dat niet kunnen betalen is er de Watergraafsmeer. Dat is een leuk alternatief, er staan leuke huizen, mooie buurt. Mensen met kinderen vragen vaak ook naar een huis met een tuin, ze kunnen ook nog wel een flat kopen

Onderwijskwaliteit een zorgenkind?

De onsamenhangende evaluatie van het onderwijs.

Het onderwijs in de propedeuse en het verplicht doktoraal wordt als het goed is ieder trimester geëvalueerd. Dat is de taak van de onderwijsadviseur (Hans Oostendorp) in samenwerking met de ABO-raad (Adviesraad voor de Basisopleiding, dat is de propedeuse en het verplicht doktoraal). De gebruikelijke procedure is dat studentleden de onderwijsadviseur helpen met het opstellen van de vragenlijsten en het verwerken van de antwoorden. De enquête wordt in de laatste collegeweek tijdens een college, meestal statistiek of wiskunde, uitgedeeld. De resultaten worden in een rapport samengevat wat vervolgens in de ABO-raad wordt besproken.

Maar het gaat niet altijd zoals het zou moeten gaan. De resultaten van de evaluatie '83/'84 zijn bijvoorbeeld niet gerapporteerd en geanalyseerd. Door langdurige ziekte van Hans Oostendorp zijn in '84/'85 na het eerste en tweede trimester geen enquêtes georganiseerd. In het derde trimester is toen geprobeerd het gehele studiejaar ineens te evalueren. In de propedeuse was de respons $\pm 35\%$, in het verplicht doktoraal werden slecht 37 vragenlijsten geretourneerd. Een zeer lage respons veroorzaakt door de lengte van de vragenlijsten en de lage opkomst in de laatste collegeweek. In oktober 1985 verscheen het rapport over de propedeuse op basis van de met de hand verwerkte enquêtes, van de verplicht doktoraal enquêtes is nooit meer iets vernomen. Van het studiejaar '85/'86 is allen het eerste trimester geëvalueerd waarover pas half april 1986 werd gerapporteerd. Het verplicht doktoraal is vorig jaar helemaal niet geëvalueerd met uitzondering van de intensieve variant van Bedrijfs 4 die in het tweede trimester gegeven werd. De onverwerkte enquêtes liggen echter nog steeds in de kast van de onderwijsadviseur.

Wat zijn de redenen voor deze onsamenhangende manier van onderwijs evalueren?

Ten eerste heeft de faculteit evaluatie van het onderwijs niet op haar prioriteitenlijstje staan. De indruk wordt zelfs gewekt dat onderwijs überhaupt niet iets is waar men zich in de eerste plaats druk om maakt. Ten tweede stelt de onderwijsadviseur dat ieder jaar dezelfde dingen naar voren komen uit de enquêtes en dat het nu wachten is op de instrumenten om daadwerkelijk iets met de resultaten te kunnen doen. Oostendorp doelt hiermee op een rapport over een beoordelingssysteem van docenten op onderwijsgebied. Wat betreft het

De resultaten

Het meest recente volledige rapport, dat van 84/85 over de propedeuse, heeft het volgende opgeleverd. De tijdbesteding ligt bij sommige vakken onder, bij andere (bijv. Micro 1) boven de norm (norm = 4 uur per week). Micro 1 komt als één van de moeilijkste vakken uit de bus, 60,5% vond het moeilijk of te moeilijk. Vanouds is er opvallend veel kritiek op de pleno-colleges. De slecht beoordeelde pleno-colleges kunnen de docenten in de kleinere werkgroepen weer goed maken zou je zeggen. Niets is minder waar blijkt uit de resultaten. Een vak als Inleiding Algemene Economie scoort bijvoorbeeld op alle punten die betrekking hebben op de rol van de docent in de werkcolleges slecht: -voorbereiding en presentatie- gelegenheid vragen stellen, problemen oplossen- stimuleren discussie- oefenen in vragenstukken. Ook Boekhouden doet het met name op de eerste twee punten erg slecht, evenals Bedrijfs 2 en Macro. Van het referaat kan gezegd worden dat een kwart het aan het einde van het jaar nog niet gedaan heeft, andere problemen daarbij zijn dat men vindt dat er te hoge eisen gesteld worden, docenten vaak niet geïnteresseerd zijn en dat de literatuur slecht te verkrijgen is. De voorbereiding van de studenten zelf liet echter ook te wensen over, niet of onregelmatig voorbereiden komt relatief veel voor bij IAE, Bedrijfs, Macro en Micro. Dit kan natuurlijk ook de studieresultaten beïnvloeden, een paar cijfers t.a.v. de resultaten van de groep die in '83 begon zijn:

Aanvang

studiejaar	:	1983/84	mannen	vrouwen
			(dagstudenten)	
studie aangevangen	:	301 = 100%	251 = 83,3%	50 = 16,6%
propedeuse behaald	:	169 = 56,1%	137 = 54,6%	32 = 64,0%
studie gestaakt	:	66 = 21,9%	54 = 21,5%	12 = 24,0%
nog studerende	:	66 = 21,9%	60 = 23,9%	6 = 12,0%

Opmerkingen in het dagelijks leven plegen uiteen te vallen in zinvolle en minder zinvolle, zo ook in de enquête 84/85. Hier een paar zinvolle opmerkingen gemaakt door studenten:

- pleno-colleges: groep te groot, saai, rommelig, voorlezen uit eigen werk, slecht geluid, (kaartende en etende studenten, opgemerkt door H.Oostendorp zelf).

- referaten: geen structuur, docent niet geïnteresseerd.

- Bedrijfs: te schools, tentamenuitslag te laat, slecht onderwijs, leuk vak, vervelend vak, te oppervlakkig.

Nog een paar resultaten: Veel studenten volgen geen colleges, bereiden niet voor en beginnen pas na de colleges met studeren, studenten weten weinig en zijn apathisch, discussies zijn onzin en moeilijk, blok 3 is verreweg het zwaarst, er zij te weinig herkansingen tijdens de blokken, docenten zijn niet aanwezig tijdens de spreekuren. Ook viel er bij algemene opmerkingen te lezen dat veel studenten de dagen op het Maupoleum als te lang ervaren. Misschien bestaat er hier een koppeling met een andere zes maal geuite algemene opmerking: slechte collegebanken. ■

onderzoek worden de docenten al beoordeeld door de 'beneden de norm auteur regeling' (iedere wetenschappelijk medewerker moet 0,7 harde publikatie per jaar doen) maar voor onderwijs ontbrak tot nu toe een dergelijke regeling. (Er is wel eens zo'n regeling ontworpen maar men besloot toen te wachten op het rapport.)

Dat rapport stelt de faculteit in staat maatregelen te nemen tegen docenten die niet op juiste wijze aan hun onderwijsverplichtingen voldoen. Het moest wel eerst de hele universitaire democratie passeren en door de weerstand van sommige personeelsleden heeft dat allemaal nogal lang geduurd. Begin oktober is het rapport op faculteitsniveau beland waar het nu de facultaire organisaties moet passeren.

Er gaat dus iets gebeuren, we weten alleen nog niet wanneer. De vraag is of het ontbreken van sancties een reden mag zijn voor een zeer rommelig georganiseerde evaluatie. Er zijn ook nog andere zaken zoals inhoud van syllabi en de organisatie van de studie, die je met evaluatie-enquêtes te weten komt. En waarom zouden docenten niet openstaan voor kritiek en daar iets aan doen ook als de dreiging van ontslag hen niet boven het hoofd hangt? Bovendien is het op zijn minst vreemd dat studenten moeten helpen bij het organiseren van hun eigen onderwijs-evaluatie. Op de meeste faculteiten is het vanzelfsprekend dat het onderwijs systematisch en geregeld geëvalueerd wordt. ■

Henry Tjoe-Nij, Esther Bijlo

gen, dan ga je van een te rechtstreeks verband tussen deze beide grootheden uit. Ik geloof niet dat dat kan. Alleen onder zeer bepaalde omstandigheden, ofwel gebruik makend van een zeer restrictief model, zou een dergelijke relatie zinvol kunnen zijn. In het algemeen hebben we een conglomeraat van instrumenten nodig om een conglomeraat van doelstellingen te verwezenlijken. Dit schetst tevens de plaats van de monetaire politiek. Ik ben een voorstander van globaal economisch beleid, niet uit ideologisch oogpunt, maar omdat onze kennis van de economie tekort schiet.

Monetaire politiek

Wat is momenteel het beleid van de Nederlandse monetaire overheid en wat is de situatie in andere Europese landen?

We voeren momenteel geen restrictief monetair beleid, mede omdat men bang is het economische herstel, dat nu gaande is, in de kiem te smoren. In een land als Duitsland is het bijvoorbeeld goed om een stringente monetaire norm te hanteren teneinde een zeker richtsnoer te hebben en de onzekerheid te verminderen. Voor open economieën als de Nederlandse, betwijfel ik

echter of een stringente monetaire norm te hanteren valt. We zien dan ook, dat veel open economieën, zoals België en Oostenrijk, zich geen strenge monetaire normen willen permitteren. Zwitserland doet wel net, of ze een stringente monetaire norm heeft, maar zodra de wisselkoers in gevaar komt, laat men de monetaire norm varen en wordt de voorkeur aan een wisselkoersbeleid gegeven. Nederland zit wat dat betreft ongeveer tussen Zwitserland en België in: de wisselkoers is zeer dominant, maar wij hanteren tevens een monetaire norm, omdat wij menen, dat een beheerste geldgroei een noodzakelijke voorwaarde voor een wisselkoersbeleid vormt.

Financieringstekort

De nominale rente is momenteel vrij laag, waarom blijft het financieringstekort dan toch zo belangrijk in het huidige kabinetsbeleid? De theorie was altijd: financieringstekort zorgt ervoor dat er een krappe kapitaalmarkt komt, waardoor de rente stijgt en er geen ruimte meer is voor de bedrijven om te lenen op de kapitaalmarkt en daardoor nemen de investeringen af en dus ook de werkgelegenheid.

'Is de rente zo laag, vandaag de dag?', meener Fase loopt naar zijn bureau om daar de laatste kapitaalmarktrente op te zoeken. Hij komt terug met de rente van een paar weken geleden met de mededeling dat er gedurende de laatste weken niet veel veranderd is. 'De kapitaalmarktrente is momenteel 6,2%, dus ruim 6%. Is dit werkelijk zo laag? Uit de geschiedenis blijkt dat de rente vaker 4% is geweest dan 6%! Het verlagen van het financieringstekort is heel verstandig, niet vanwege de effecten op de kapitaalmarkt, dat valt wel mee, de pensioenfondsen stikken in het geld, maar vanwege de renteverplichtingen, die zijn verbonden aan het lenen. Als de overheids-schuld groot is krijg je een groot renteblok, wat zorgt voor starheid in de overheidsuitgaven, de manoeuvreerruimte wordt nogal beperkt. De tweede reden is dat het verkeer is om geld te lenen voor het doen van consumptieve bestedingen. De ene sector van de economie spaart, opdat de andere kan consumeren. Ik geloof ook niet in het fanatisme om het overheidstekort omlaag te brengen, zonder je af te vragen wat de gevolgen daarvan zijn.

Als er echter een rem op de overheidstekorten komt, wordt men gedwongen zuiniger om te gaan met de beschikbare middelen. Als je een maatschappij gezond wil maken, dan is het net als bij een fysiek proces, je moet eerst pijn lijden, voordat het beter gaat. Het is misschien een wat curieuze analogie, maar ik ben ervan overtuigd, dat het zo is. In die zin zagen de oude economen, zoals bijvoorbeeld Hayek, het misschien nog niet zo slecht. Resumé: ik vind een overheidstekort helemaal niet erg, mits er investeringsuitgaven tegenover staan, die renderen. De renderende investeringen moeten vervolgens een gedeelte van de aflossingsverplichtingen dekken. Onderwijs is bij voorbeeld een investering, die rendeert. Wel sta ik achter het streven het overheidstekort te verminderen, omdat ik van mening ben, dat de rol van de overheid wel wat teruggedrongen kan worden.

Welke invloed heeft de mogelijke benoeming van minister Ruding tot directeur van het Internationale Monetaire Fonds (IMF) op het beleid van het IMF en op het Nederlandse bankwezen?

Het is voor Nederland natuurlijk van belang om een landgenoot op een belangrijke post te hebben zitten, dat is marketing van Nederland. Ik betwijfel echter, of het veel invloed op het wel en wee van de Nederlandse economie zal hebben. Het IMF heeft alleen daadwerkelijk invloed op de landen, waaraan het kredieten verstrekt. In zo'n situatie kan het eisen stellen. Voor Nederland met zijn grote betalingsbalansoverschot is dat echter niet actueel. Als het functioneren van de heer Ruding een flop zou zijn, dan is dat zeker niet voordelig voor ons land. Ik vind het echter erg moeilijk om dit soort zaken concreet te maken, daar gaat het ook niet om. ■

Koos Boering, Maria Brouwer

VAN DIEN ∷ CO*
TREET GRAAG
IN CONTACT MET
AMBITIEUZE
BIJNA
AFGESTUDEERDE
BEDRIJFSECONOMEN M/V

Van Dien ∷ Co Accountants

Schriftelijke sollicitaties te richten aan
Van Dien + Co Accountants, t.a.v. de heer R.H. van Ede,
Hoofd Personeelszaken, Fizeastraat 2, 1097 SC
Amsterdam, tel. 020-561011 i.

*Van Dien + Co is lid van Deloitte Haskins & Sells International. Een organisatie met 26.000 medewerkers in 71 landen.

Alkmaar Almere Amsterdam Apeldoorn Arnhem-Velp Breda Eindhoven Enschede Gouda 's-Gravenhage-Rijswijk Groningen-Haren Haarlem Heerlen
's-Hertogenbosch Hoogeveen Leeuwarden Lelystad Lochem Maastricht Oss Roosendaal Rotterdam Tilburg Utrecht Venlo Zaandam Zwolle
Willemstad (Curaçao) Oranjestad (Aruba) Philipsburg (St. Maarten)

De miljoenennota

Op vrijdag 19 september wordt er door de Commissie Gastcolleges een studiemiddag georganiseerd over de rijksbegroting 1987. Een kort verslag.

Het programma bestond uit eerst een inleidend college over de rijksbegroting van mijnheer Verbon, speciaal voor de eerstejaars. Deze inleiding werd gevolgd door een forumdiscussie, waaraan de heren prof.dr A. Heertje, dr F.B. Lempers, directeur Economische Zaken bij het NCW en D. Visser van de Industriebond FNV deelnamen. Dit alles onder leiding van prof.dr W. Driehuis. Bekende namen en dit beloofde dus een spannend (en vooral leerzaam) middagje te worden. Meer studenten verwachtten dit ook, gezien de opkomst van wel honderd personen.

Vooraf prof. Heertje kwam met een aantal leuke (serieuze?) ideeën en analyses. Heertje deelde het kabinetsbeleid in drie fasen op: de eerste fase was het kabinet Lubbers I, die gekenmerkt werd door sanering van de overheidsbestedingen, zonder aantasting van de groei. De tweede fase werd gekenmerkt door verdergaande overheidsbezuinigingen en alles in het kader van het financieringstekort, daarbij de koopkracht wel in de gaten houdend. En de derde fase kenmerkt zich door een groeiende paradox

tussen de marktsector en de door de marktsector verwachte handhaving van de voorzieningen door de overheid (die juist wil bezuinigen!). De overheidsgelden zullen doelmatiger en verstandiger besteed worden dan nu het geval is. Heertje komt tot de conclusie dat op 1 januari 1988 Minister Ruding (Financiën) verdwenen zal zijn. Hij leest dit af uit de hele opzet van de miljoenennota en Minister Ruding wordt opgevolgd door Minister van Dijk (nu nog Binnenlandse Zaken)*.

De heer Lempers geeft toe dat het goed gaat in het bedrijfsleven, maar niet zo goed dat er al wat te halen valt. Hij illustreert dit aan de hand van het volgende voorbeeld: de omzet van een bedrijf is 100, de winst 1. Nu is dankzij de aangetrokken economie (en het kabinetsbeleid!?) de omzet gestegen naar 103, dus een omzetverbetering van 3, maar de voorraad is ook toegenomen en hier wordt de (extra) winst geïnvesteerd, dus zoveel ruimte heeft het bedrijfsleven niet.

De heer Visser van het FNV verwacht dat de loonruimte in de industriële sector dit

jaar zo'n 2 tot 2½ % groot zal zijn. Er moet nog onderhandeld worden over de verdeling van deze 2½ %. Voor de rest was de discussie niet zo bijzonder interessant. Prof. Heertje kwam weer terug op zijn oude stokpaardje, namelijk het officieuze circuit en de werkgevers en werknemers hadden de bekende meningsverschillen, maar de discussie werd in een gemoedelijke sfeer en onder leiding van Prof. Driehuis, die ook de humor niet vergat, gevoerd. Veel nieuwe standpunten heeft de discussie dan ook niet opgeleverd, maar valt dat te verwachten? De eerstejaars zijn in ieder geval één ervaring rijker, namelijk dat de miljoenennota een zeer gecompliceerd stuk is en ook de meningen van de deskundigen op dit gebied zeer uiteenlopen. ■

Koos Boering

* Een paar dagen later bleek dat minister Ruding met een 'zekere mate van zekerheid' per 1 januari 1987 naar het IMF zou gaan. Is hier sprake van voorkennis, maar heeft Prof. Heertje zich vergist in het jaartal?

v.l.n.r. dr F.B. Lempers, D. Visser, prof.dr W. Driehuis, prof.dr A. Heertje

Wisselkoersbeleid en monetaire politiek in internationale afhankelijkheid

Een Voorwaardelijk- Financieringsprogramma van onderzoek

In het begin van de jaren zeventig ondergingen de internationale monetaire betrekkingen een ingrijpende verandering door de overgang van vaste, doch aanpasbare wisselkoersen naar een stelsel van zwevende wisselkoersen voor een aantal van de belangrijkste valuta's in de wereld. Internationale afspraken omtrent fluctuatiemarges waarbinnen monetaire autoriteiten verplicht waren de waarde van hun valuta te handhaven, werden daarmee terzijde geschoven. De overgang naar zwevende wisselkoersen betekende in de praktijk niet dat de monetaire autoriteiten in het geheel afzagen van interventies in de valutamarkt. Veelal trachtten ze nog wel de ontwikkeling van de waarde van hun valuta in de loop van de tijd te ontdoen van al te heftige fluctuaties. Vanwege deze - overigens vaak marginale - pogingen tot beheersing van de onderlinge koersbeweging van de belangrijkste valuta's in de wereld spreekt men wel van een stelsel van beheerst zwevende wisselkoersen. Het is de monetaire autoriteiten van een land evenwel in principe, krachtens de statuten van het Internationale Monetaire Fonds (IMF), geoorloofd ieder systeem van wisselkoersvorming tussen volledig vaste en volledig vrij zwevende koersen in praktijk te brengen.

Doelstellingen

In wezen ontstond er door deze ontwikkeling aanvankelijk een vacuüm ten aanzien van het externe - d.w.z. op de buitenlandse betrekkingen gerichte - monetaire beleid van een land, waarvan de interventies in de valutamarkt en de wisselkoers de aangrijpingspunten vormen. De monetaire autoriteiten verkregen een scala van mogelijkheden, zonder dat evenwel de theorie aanknopingspunten met een voldoende realiteitsgehalte bood voor het te voeren wisselkoersbeleid. In het bijzonder voor open economieën - landen, waarin het economische proces in relatief sterke mate door de buitenlandse economische ontwikkelingen wordt beïnvloed - kan het gemis van een fundering voor het beleid een aanzienlijke negatieve uitwerking hebben.

Het leveren van een bijdrage aan de opvulling van deze leemte in de theorievorming vormt de eerste van de drie, nauw met elkaar samenhangende doelstellingen van het onderhavige onderzoekprogramma. Aan de eerste doelstelling wordt in twee onderzoekprojecten binnen het programma gewerkt. Deze projecten hebben als titel "Optimale wisselkoerspolitiek" en "De koopkrachtpariteitstheorie in historisch

perspectief". De beide andere doelstellingen betreffen een confrontatie van het in open economieën gevoerde wisselkoersbeleid met de theorie terzake en de bepaling van de mogelijkheden en grenzen die bestaan voor een zelfstandige, operationele monetaire politiek voor een open economie zoals de Nederlandse. Aan ieder van deze beide doelstellingen is eveneens een onderzoekproject binnen het onderzoekprogramma gewijd.

Onderzoekprojecten

In het project **optimale wisselkoerspolitiek** worden met behulp van een econometrisch kwartaalmodel, waarin sterk de nadruk ligt op de internationale relaties van een open economie, de kenmerken van de optimale wisselkoerspolitiek in kaart gebracht. De open economie wordt daarbij toegespitst op de Nederlandse economie. In de analyse wordt gebruik gemaakt van de techniek van de optimale besturing ("optimal control"). Met name gaat de belangstelling uit naar de vormgeving van een optimale wisselkoersregel. De techniek van de optimale besturing heeft daarbij het voordeel ten opzichte van bijvoorbeeld simulatiestudies dat niet al vooraf

voor een bepaalde wisselkoersvariant een concrete regel hoeft te worden vastgesteld. Optimale besturing heeft juist de regel met de aantrekkelijkste economische gevolgen als uitkomst. Dit geldt per wisselkoersvariant. Als varianten worden zoal onderscheiden: vaste, maar aanpasbare wisselkoersen (het Bretton-Woodsregime), een zgn. "strong-currency option" (koppeling van de waarde van de valuta aan een sterke vreemde valuta, zoals de Duitse mark), beheerst zwevende wisselkoersen, zwevende koersen en zgn. kruipende wisselkoersen ("crawling peg"). Na vervolgens per variant de optimale regel te hebben bepaald, is het natuurlijk eenvoudig de variant te vinden met de meest aantrekkelijke economische gevolgen. Aangezien de bestaande algorithmen voor de optimale besturing zich niet leenden voor de vormgeving van de specifieke kenmerken die het onderzoek van de wisselkoersen heeft, moest eerst een nieuw algoritme worden ontwikkeld. Tot de constructie en het gebruik van een econometrisch model voor het aanvangen van de probleemstelling werd besloten nadat eerder onderzoek had uitgewezen dat door de benodigde, gecompliceerde economische structuur en de vele mogelijke variaties daarin, niet-gekwantificeerde modellen zeker niet tot éénduidige oplossingen leiden.

Terwijl in het hiervoor beschreven project de bepaling van de wisselkoers op korte en middellange termijn centraal staat, is dat in het project **koopkrachtpariteitstheorie in historisch perspectief** juist de wisselkoers op lange termijn. Daarbij wordt van een causale relatie tussen enerzijds de prijsniveaus en hun ontwikkeling en anderzijds de wisselkoers van de valuta's van de betrokken landen uitgegaan.

De koopkrachtpariteitstheorie is al dikwijls empirisch getoetst, ook in de grondvormen ervan, te weten: perfecte goedere-narbitrage of de zgn. 'Law-of-one-price'. Het beschikbare cijfermateriaal had daarbij echter veelal als belangrijk nadeel dat het voor een verhoudingsgewijs slechts korte periode beschikbaar was en niet voor homogene goederen. Geen van deze bezwaren doet zich voor ten aanzien van de unieke gegevens die in de archieven van de Economisch-Historische Bibliotheek van de Universiteit van Amsterdam aanwezig zijn. Het betreft wekelijkse noteringen van prijzen en wisselkoersen sinds 1585, opgenomen in de prijscourant van de Amsterdamse beurs. Het model van deze prijscourant werd overgenomen door alle belangrijke handelscentra in de wereld. Ook deze prijscouranten zijn beschikbaar. Op basis van de prijscouranten blijkt een continue reeks van wisselkoersen en prijzen van

erg homogene goederen tot 1813 geconstrueerd te kunnen worden. Het project kent voorlopig twee fasen: het ontwerpen van een gegevensbestand ten behoeve van prijs- en wisselkoersgegevens en, daarop volgend, het uitvoeren van toetsingen van (deel-)theorieën over het verband tussen prijzen en wisselkoersen aan de hand van deze gegevens. Naast het ontwerpen van een gegevensbestand zullen in de eerste fase speciale technieken en programmatuur worden ontwikkeld om alle prijsgegevens in het bestand in te voeren.

In het derde onderzoeksproject **wisselkoersbeleid: confrontatie van theorie en praktijk** komen uiteenlopende onderwerpen aan de orde. Zo vindt de bedoelde confrontatie plaats ten aanzien van de evenwichtshoogte van de wisselkoers. Het feitelijke wisselkoersbeleid versus het optimale wisselkoersbeleid, de stabilisatiepolitiek bij uiteenlopende systemen van wisselkoersvorming, het optimale valutagebied ("optimal currency area"), alsmede de portefeuilletheorie. Aan de hand van deze confrontatie zal het beleid in een aantal landen worden geëvalueerd. Mogelijk zal ook het door ontwikkelingslanden te voeren wisselkoersbeleid ten behoeve van een verbetering van de externe positie van deze landen worden bestudeerd en zal het standpunt van het IMF terzake worden beoordeeld.

In het laatste onderzoeksproject **speelruimte voor een zelfstandige, operationele monetaire politiek** wordt de aan-

dacht gericht op het monetaire beleid in opnieuw een open economie. Deze openheid in combinatie met de sterk toegenomen internationale kapitaalmobiliteit - en de daarmee gepaard gaande internationale afhankelijkheid van het nationale beleid - heeft tot gevolg dat de monetaire politiek in een dergelijke economie naar verhouding slechts in beperkte mate een autonoom karakter heeft. Met name de in de laatste jaren in toenemende mate onderkende, intensieve samenhang tussen enerzijds de instrumenten van de monetaire politiek en anderzijds de toe- en afvloeiing van monetaire reserves en veranderingen in de hoogte van de wisselkoers draagt hieraan in aanzienlijke mate bij. De eerder genoemde vergrote internationale kapitaalmobiliteit heeft niet alleen repercussies voor het monetaire beleid in de vorm van het macro-economische toezicht. Ook het bedrijfseconomische toezicht van de monetaire autoriteiten op het bankwezen ondergaat hiervan een invloed. Door het zweven van de wisselkoersen en de omvangrijke internationale kapitaalstromen van het Westerse bankwezen (onder meer ter financiering van betalingsbalanstekorten in ontwikkelingslanden en landen in het Oostblok) is het zgn. wisselkoers- en landenrisico voor deze banken aanzienlijk toegenomen. Het is zelfs mogelijk dat de stabiliteit van het gehele internationale financiële bestel hierdoor in gevaar komt. Dit schept een behoefte aan toezicht op de internationale bancaire kredietverlening, dat

tot voor kort vrijwel ontbrak. De flexibiliteit van deze kredietverlening zal daardoor echter niet teveel mogen worden aangetast, terwijl concurrentievervalsing door internationale verschillen in de nationale richtlijnen voor deze kredietverlening zal moeten worden tegengegaan.

Deelnemers

Gemiddeld tien onderzoekers leveren bijdragen aan dit onderzoeksprogramma. Deze groep onderzoekers bestaat uit de volledige leerstoelgroepen Internationale Economische Betrekkingen en Monetaire Economie, beide behorende tot de vakgroep Macro-economie, aangevuld met de onderzoekers van de vakgroep Economische Geschiedenis. Bovendien participeren enkele individuele onderzoekers verbonden aan de FSW/A van de Universiteit van Amsterdam en de FEW van de Rijksuniversiteit Groningen. Geleidelijk aan groeit daarnaast de samenwerking met onderzoekers van de vakgroep Internationale Economische Betrekkingen van de Erasmus Universiteit. Recentelijk is binnen het onderzoeksprogramma een aantal nieuwe projecten geformuleerd. De bedoeling is deze als promotie-onderzoek door een aantal Assistenten-in-opleiding te laten uitvoeren. Naar verwachting zal daarmee in oktober a.s. een begin worden gemaakt. ■

Prof. Dr H. Jager

De auteur is hoogleraar bij de vakgroep macro-economie

Vervolg Makelaar

maar dat ligt aan de grootte van de flat en de ontsnappingsmogelijkheden naar buiten, groen in de buurt. Ik weet niet precies waar de grens ligt maar veel mensen die in het centrum wonen met kinderen gaan buiten Asd of aan de rand van Asd wonen. Met kinderen in het centrum wonen is moeilijk. Je ziet binnen Asd een verschuiving van mensen die eerst met zijn tweeën in het centrum wonen en zodra er kinderen komen, proberen naar Zuid te verhuizen. De mensen die buiten Asd gaan wonen daar heb ik niet zoveel kijk op, want die komen niet bij mij.

Amsterdam-Noord is een heel specifiek gebeuren, er zijn makelaars die speciaal in Asd-N. doen. Het is een hele tijd geleden dat ik daar... ik heb net een huis in Kadoolen gekocht maar dat hoort voor mijn gevoel niet echt bij Asd-N., dat is meer een buitengebeuren. Ik kom weinig mensen tegen die pertinent in Noord willen wonen, maar die gaan wellicht direct naar een makelaar die ook daar zijn kantoor heeft."

Zo zouden we over elke buurt van Amsterdam nog wel uren door kunnen gaan, maar de tijd dringt en de loodgieter had al een paar keer de aandacht opgeëist, het leek mij beter te vertrekken. Toen ik de voordeur achter me dicht trok zag ik het verweerde naamplaatje van Carla van de Brink b.v. en vond dat het tijd werd voor een nieuw.

Afgelopen maandag fietste ik over de Lairessestraat - concertgebouwbuurt - en zag een nieuwe en duidelijk leesbare naamplaat; trekt de huizenmarkt verder aan?

Of is het de naamsbekendheid? ■

Marleen Janssen Groesbeek

Rectificatie

In Rostra nummer 134 staat een fout op pagina 8. Het betreft het interview met Prof.dr.s de Mare. Er staat namelijk: 'In 1954 studeerde de heer de Mare af en werd gelijk gevraagd te komen werken bij Henk Limperg.' Dit laatste moet worden: 'In 1954 studeerde de heer de Mare af en werd gelijk gevraagd om te komen werken bij Th. en L. Limperg.'

Zo erg is dat toch niet?

- Triiiiing ... Triiiiing ... Triiiiing.
  - Ja ja, ik kom. Met Van Nispen.
  - Today Electronics. Ik verbind u door.
  - Met Van Raamsdonken, personeelszaken. Goedemorgen, meneer van Nispen. Ik bel u in verband met ons gesprek gisteren over de functie van second controller van de afdeling inkoop. Dat was een bijzonder prettig onderhoud en wij hebben de indruk dat u zeer geschikt bent voor deze job.
  - Ah.
  - Ik zou u dan ook willen vragen of u met ingang van morgen in dienst van ons bedrijf wilt treden. Wij willen zo snel mogelijk gebruik maken van uw capaciteiten want de automatisering van de verschillende afdelingen begint ons zo langzamerhand boven het hoofd te groeien. Nou meneer van Nispen, wat denkt u ervan? Gaat u morgen de handen uit de mouwen steken?
  - Maar natuurlijk. Dat is geweldig. Ik ben zeer verrast. Dit had ik eigenlijk niet verwacht.
  - Kom kom meneer van Nispen, niet zo bescheiden. We zullen zo snel mogelijk alle papieren voor u in orde maken.
  - O, prima.
- O ja, nog even dit. Uw eerste maandsalaris zal zeer waarschijnlijk een halve maand later worden uitbetaald. De salarisadministratie is nog niet in het geïntegreerd systeem opgenomen dus dan kunnen er af en toe kleine ongemakjes ontstaan. Ook is nog niet bekend in welke tabel uw functie precies valt zodat u het eerste halfjaar misschien te veel of te weinig krijgt uitbetaald. Als u minder heeft gekregen dan waar u recht op heeft, krijgt u dat vanzelfsprekend over een half jaar alsnog. Hebt u teveel gekregen dan zullen wij dat helaas moeten terugvorderen want u begrijpt voor niks gaat de zon op maar ons bedrijf moet levensvatbaar blijven. Het rendement moet de stijgende lijn blijven vasthouden en wij kunnen ons geen verdere kostenstijging permitteren.
  - O ja, op die manier. Nou ja, dat moet dan maar.
  - Meneer van Nispen, ik heb zeer veel vertrouwen in ons bedrijf. Ik denk dat u er zich snel thuis zult voelen en ik ben er van overtuigd dat deze ongemakken snel tot het verleden zullen gaan behoren.
- Ik verwacht u morgen om negen uur. Goedemorgen meneer van Nispen. ■

The continuing story Klant

Op 1 maart 1985 ging Prof. Dr. J.J. Klant, hoogleraar bij de vakgroep macro-economie met pensioen. Ter gelegenheid van zijn afscheid werd een internationale conferentie georganiseerd en vond een afscheidsrede plaats. De vakgroep macro-economie wilde bij die laatste gelegenheid een 'liber amicorum', een boek met bijdragen van medewerkers van de vakgroep en een portret aanbieden. Dat was toen allemaal nog niet af dus was er nu weer een - voorlopig laatste - bijeenkomst georganiseerd om deze twee cadeaus aan te bieden. Prof. Dr. W. Driehuis, voorzitter van de vakgroep, vergeleek de heer Klant met Heintje Davids maar vond dat er nu toch echt iets van hem was 'afgevallen'.

Het boek heeft de titel 'Economie als spel' en is enerzijds een knipoog naar zijn proefschrift en drukt anderzijds het plezier van de leden van de vakgroep uit dat zij in het schrijven van de bijdragen hadden. Het portret, gemaakt door de heer Sjollema, is een krijttekening om niet te laten zie hoe de heer Klant 'van kwaadheid van kleur kon verschieten tijdens de faculteitsraadvergaderingen'. ■

Esther Bijlo

Op de dag dat de eerstejaars hun eerste colleges liepen en de meerderejaars nog bezig waren met hun herkansingstentamen, vond de eerste faculteitsraad van dit collegejaar plaats. Dankzij de verschijningsvorm van deze Rostra is het al ruim een maand geleden dat de vergadering plaatsvond waarvan je op dit moment het verslag voor ogen hebt. Ondanks deze datering is dit een poging 'facultair nieuws' te brengen.

Computers

De faculteitsraad heeft na een lange voorgeschiedenis eindelijk besloten computers te kopen voor een algemene practicumruimte op de vierde verdieping. De voorbereidingen voor dit besluit werden reeds in december 1984 getroffen. Toen bracht de facultaire commissie computergebruik een structuurplan uit waarin een aanschafbeleid voor computers werd voorgesteld. De faculteitsraad heeft dit plan in mei 1985 besproken en is toen akkoord gegaan met de voorstellen, mits de faculteit extra geld zou krijgen. Na dit besluit is er weer een commissie ingesteld die het plan vertaald heeft in concrete aanschafvoorstellen. Het bijbehorende prijskaartje werd in november 1985 naar het College van Bestuur verzonden met het vriendelijke verzoek of ze in 1986 f 555.000,- en in 1987 f 560.000,- willen overmaken. Hierna hoorde de faculteit niets meer totdat in februari 1986 de universitaire conceptbegroting werd gepubliceerd. Hieruit viel te concluderen dat de faculteit naast haar gebruikelijke budget voor computers van f 144.000,- nog een bedrag van f 150.000,- kreeg. Dit bracht het bedrag dus op f 294.000,- in plaats van de gevraagde f 555.000,-.

Het faculteitsbestuur was toch wat ontstemd over de gang van zaken. Ze is namelijk van mening dat de economische faculteit nu eens aan de beurt is om extra geld te krijgen. De economen zijn immers al jaren een 'erg goedkope' faculteit, zeker in vergelijking met de beta-faculteiten, met hun miljoenenverslindende apparaten. Bovendien vreest het bestuur een onoverbrugbare achterstand op te lopen ten opzichte van de zusterfaculteiten. Besloten werd daarom nogmaals in de pen te klimmen en in een brief te vragen naar de reden van het 'geringe' bedrag. Het College vond het echter wederom niet nodig onze brief te beantwoorden.

Oude sok

Het faculteitsbestuur ontmoet het College van Bestuur eens per half jaar om eventuele knelpunten te bespreken. Toen half april dit periodieke overleg plaatsvond vroeg het bestuur uiteraard naar de motivatie van de hoogte van de extra f 150.000,-. De voorzitter van het College van Bestuur, Jos van Kemenade, gaf als reden dat de faculteit nog voldoende niet gebruikte gelden (in een oude sok) zou hebben en deze moeten maar eerst gebruikt worden. Het faculteitsbestuur wist niets van deze 'spaarpotjes' maar vond het niet rechtvaardig gestraft te worden voor 'het zuinig aan doen' in het verleden. Desalniettemin is het faculteitsbestuur op onderzoek uitgegaan om te ontdekken hoeveel geld er in die sok zit. Niets is echter zo traag als de universitaire ambtelijke molen.

Inmiddels had professor Maes eind december de noodklok geluid dat hij niet beschikte over de juiste apparatuur om de Informaticacolleges goed te kunnen geven. Uiteindelijk heeft hij de ergste nood kunnen lenigen door op persoonlijke titel van I.B.M. gratis hard- en software te krijgen. De andere vakgroepen begonnen echter ook te klagen dat hun onderzoek bemoeilijkt werd doordat ze niet over voldoende computers beschikten.

De faculteitsraad had in december 1985 besloten tot de invoering van een basismodule Informatica per september 1986. Hiervoor zijn uiteraard ook extra 'openbare' computers nodig.

De tijd begon dus te dringen en de zomer was inmiddels aanbroken. Met de verbouwing op de vierde verdieping voor een openbare computerruimte kon men ook al niet beginnen omdat het ministerie dit nog niet had goedgekeurd. Tegen het begin van het nieuwe collegejaar is de verbouwingstoestemming eindelijk door minister Deetman persoonlijk (!?) afgegeven, zodat het timmeren gelijk met de colleges kan beginnen.

Computerverdelingsplan

De facultaire commissie computergebruik had inmiddels een verdeling bedacht voor het budget van f 294.000,-. Hierbij was slechts f 131.000,- bedoeld voor openbare computers en de rest voornamelijk voor de vakgroepen. Het faculteitsbestuur vond dit verdelingsvoorstel alleen aanvaardbaar als er nog minimaal f 100.000,- beschikbaar kwam voor die openbare computers. De preciese omvang van de spaarpot was nog steeds niet bekend, maar het was wel duidelijk dat die extra f 100.000,- er zijn. Het bestuur heeft daarom aan de faculteitsraad voorgesteld bovenop de f 131.000,- die in het verdelingsvoorstel (van f 294.000,-) gereserveerd zijn voor de openbare computers, f 100.000,- toe te voegen. Aldus besloot de faculteitsraad. Indien alles meezit is er vanaf 1 januari a.s. een volledig ingerichte, openbare computerzaal waar je naast practicumcollege lopen ook vrij kunt oefenen. Zal de faculteit dan eindelijk het computertijdperk instappen?

Stuurgroep

Of de faculteit echt het computertijdperk in zal stappen of aan de rand blijft staan is nog maar de vraag. De faculteitsraad had namelijk nogal kritiek op de gehanteerde sleutel bij de verdeling van de beschikbare gelden over de vakgroepen. Deze verdelingssleutel is namelijk gebaseerd op het aantal formatieplaatsen. Iedere formatieplaats, onafhankelijk van welke vakgroep, weegt even zwaar. De faculteitsraad vindt dat de faculteit een informatiseringsbeleid ter ondersteuning van het onderzoek en het onderwijs moet hebben. Op voorstel van de vakgroep van professor Maes is er daarom een stuurgroep ingesteld die binnen enkele maanden een nieuw beleid moet voorstellen. We wachten af.

U.H.D.-ers

De (zoveelste universitaire) afkorting 'U.H.D.' staat voor Universitair Hoofd Docent. Deze nieuwe personeelscategorie is ingevoerd door minister Deetman en brengt de hiërarchie weer duidelijker terug binnen de universiteit. Een U.H.D.-er is vergelijkbaar met de vroegere lector en staat tussen de hoogleraar en de universitaire docent in. Vorig jaar rond deze tijd schudde de faculteit een beetje op haar grondvesten, want velen wilden graag U.H.D.-er worden. De selectie-commissies die werden ingesteld hanteerden echter strenge selectiecriteria. Deze criteria kwamen erop neer dat kandidaten over enige tijd 'professorabel' moesten zijn.

Het College van Bestuur heeft onlangs, met terugwerkende kracht tot 31 december 1985, de volgende mensen tot U.H.D.-er benoemd: H.J. Bierens; J.G. de Gooier; H.W. ter Hart; Th. P. van Hoorn; A.C.M. Jansen; R.K. Knaack; J.G. Moreau en J.G. Odink.

Dat de selectie-eis 'over enige tijd professorabel zijn' geen loze eis is mag blijken uit het feit dat twee van de acht personen inmiddels tot hoogleraar zijn benoemd.

De hier Bierens is namelijk sinds kort hoogleraar bij de VU en de heer van Hoorn is door de Kroon benoemd als opvolger van professor Verburg. Deze laatste zal namelijk in oktober met emeritaat gaan. ■

scheltema

holkema

vermeulen

- McFarland, D.E. - The Managerial Imperative. The age of macro-management.
Ballinger, 1986 f 123,80
- Hoek, G. v.d. & Kolen, A.W.J. - Inleiding lineaire en niet-lineaire programmering.
Stenfert Kroese, 1986 f 37,50
- Clifford, D.K. & Cavanagh, R.E. - Ondernemen om te winnen. Kenmerken van excellente middelgrote ondernemingen.
Veen, 1986 f 39,90
- Kindieberger, C.P. - Keynesianism versus Monetarism and other essays in financial history.
Allen and Unwin paperbound, 1986 46,30
- Scitovski, T. - Human desire and economic satisfaction. Essays on the frontiers of economics.
Wheasheaf, 1986 f 109,80
- Cassen, R. & ass. - Does Aid Work. Report to an Intergovernmental Task Force
Clarendon Press paperback, 1986 f 42,10
- Ekins, P. - The Living Economy. A new economy in the making.
Routledge paperback, 1986 f 40,55
- Wright, M. & Coyne, J. - Management buy-outs.
Croom Helm paperback, 1985 f 55,85
- Jenks, J.M. & Kelly, J.M. - Delegeren. Een handleiding voor managers
Marka-Het Spectrum, 1986 f 29,90
- Schuyt, K. & Veen, R. v.d., red. - De verdeelde samenleving. Een inleiding in de ontwikkeling van de Nederlandse verzorgingsstaat.
Stenfert Kroese, 1986 f 39,50
- Hamilton, A. - The financial revolution. The Big Bang and the explosion of the world's money markets.
Penguin Books, 1986 f 31,05
- Thurow, L.G. - The Zero-Sum Solution. An economic and political agenda for the 80's.
Touchstone paperback, 1986 f 32,75
- Nove, A. - Socialism, Economics and Development.
Allen and Unwin, 1986 f 42,10
- Hall, P. - Governing the Economy. The politics of state intervention in Britain and France.
Polity Press paperback, 1986 f 37,85
- Morreau, J.G. en Ypma, J. - Geld, financiële instellingen en monetair beleid.
Wolters Noordhoff, 1986 f 67,50
- Mol, N.P. - Bedrijfseconomie voor de collectieve sector.
Samson/Vuga, 1986 f 44,75
- Winsemius, P. - Gast in eigen huis. Beschouwingen over milieu-management.
Samson/Tjeenk Willink, 1986 f 44,50

boekverkopers

Koningsplein Amsterdam Tel. 26 72 12